

e nevezetes orgonafáját Jósika bárónó fedezte fel saját birtokán, a Csucsavölgyben, Sebes (Kolosmegye) mellett, és Jacquín fil. nevezte el a felfedező tiszteletére (Flora. 1831.). Reichenbach „Icones“ című munkájában meglehetősen jó színes rajzot közöl róla és Willkomm (Forstl. Flora von Deutschland u. Oesterreich 566. l.) leírását adja; Willkomm szerint kertekben is művelik e Syringát és a nemzeti muzeum gyűjteményében levő példányoknál az eredeti termőhely mellett a „culta, Hermanstadt“ szókat is olvashatjuk.

Simkovich Lajos, (Természetrajzi füzetek. V. k. 44. l.) szerint újabb időben többen hasztalanul keresték a Syr. Jósikaeát az említett helyen; neki hosszas keresés után sikerült azt újra fellelnie; az ottani lakosoktól egyszersmind azt is hallotta, hogy e szép és ritka Syringa, — melyet ők rumunyúl „melin“-nek neveznek, és igen jól ismernek, minthogy illatos virágainak főzetét a marhák belső betegségei ellen sikerrel használják — Feketető mellett, Bihar megye területén is terem, a Sebes-Körös mentén; de ott is ritka.

Legújabbán alkalmam volt a Syr. Jósikaea több szárított példányát megvizsgálhatni, melyeket Tomcsányi Gusztáv m. k. erdész úr Ó-Kemenzén, a Természetudományi Társulathoz meghatározás végett azon kérdéssel küldött, vajjon nem ez-e a nevezetes Syr. Jósikaea. Tomcsányi úr közlése szerint ez orgonafaj Ungmegye északi részén a kis-pásztélyi és lyutai völgyekben, a hol nedves — mondhatni posványos — réteken, de kőgörgetes hegyek aljában is vadon terem; az ó-kemenzei erdészi kertben ültetett példányok vannak belőle. A Syringa Jósikaea, mint Tomcsányi úr írja, általában nagyon gyér lombú, aránytalanul vastag ágakkal; 6—7 lábnaál magasabb példányokat nem látott. A hajtások végén a csücs-rügyek vannak erősen kifejlődve s csak ezekből erednek hajtások; a végső oldal-rügyek satnyák. A virágos hajtások levelesek, a levelek

hosszúkásak, hegyesedők és inaik erősen barázdákat képeznek. A virág pártája a tölcsér alakhoz közeledik, toroka sokkal tágasabb mint a Syr. vulgaris-é; a párta karimájának karéyai rövidek, kissé kihegyezettek, szélőkön felhajtva s azon belül ránczosak. A virág illata sokkal gyengébb s kevésbbé kellemes mint a Syr. vulgaris-é; mintegy két héttel későbbben virít mint emez. A Syr. Jósikaea ez új termőhelye valószínűvé teszi, hogy e növény talán általánosan honos a Beszkid-hegységben; s ha eddig mindamellett nem figyelték meg e területen, ennek oka egyrészt ritka és szórványos fellépésében keresendő, másrészt abban is, hogy fás növényeink eddig még nem részesültek kellő figyelemben.

A Syr. Jósikaea mindenesetre érdekes, endemikus nevezetessége a keleti Kárpátoknak; bizonyos, hogy e terület még számos növénytani kincset rejtegethet és e tekintetben floristáinkra még gazdag eredményt ígérő munka vár, — ha a hybridumok és az új fajok és válfajok erőtetett hajhászása helyett Magyarország növényzetének tüzetes és rendszeres tanulmányozásához látnak.

KLEIN GYULA.

(4.) AZ ALFÖLDI MOCSARAK EGY ÚJ NÖVÉNYE. Neilreich Ágost „Aufzählung der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten Gefässpflanzen“ című munkája 71. lapján a *Potamogeton-fajok* elősorolása végén megjegyzi, hogy a magyar botanikusok ezen tavi növényekre kevés figyelmet fordítottak, mert kevés termőhelyet tudnak elősorolni, pedig hazánkban, nagy vízbőségénél fogva, még többnek is kell teremnie.

A mit Neilreich a Potamogetonokra nézve mond, úgy hiszem, más mocsári növénynevekre nézve is igaz hazánkban, Neilreich szavai után 16 év múltán is.

Annyi bizonyos, hogy daczára annak, hogy hazánkban az Alföldön saját jellemző mocsári növényformációi vannak, mint a *nádrétek*, a *zsombék*, a

lebegő vagy *úszó lápok*, *szikés mocsarak*: mindazáltal mocsári növényzete, a maig ismertek szerint, a fajok jellemző voltát vagy ritkaságát tekintve, nem oly kiváló, mint az Alföld szikes vagy homokos pusztáin avagy az alacsonyabb hegycsúcsok és dombos vidék verőfényes, bokros helyein, melyek hazánk flóráját legjobban kitűntetik. Az Alföld mocsári növényzete tehát formációi, nem pedig növényfajainak ritkasága által vált nevezetessé, s tapasztalásom szerint is egyhangú, nem élénk, nem tarka az, mint másutt s a vegetatív részeknek egymáshoz való hasonlatossága, mintegy ugyanazon terv szerint való alkotottsága mellett még a virágok egyszínűsége is gyakori és uralkodó mint pl. a sárga szín a Sebes-Kőrös Sárrétje több helyén.

Hogy tovább kutatások alapján az Alföld mocsári növényzetéből is kerüljenek még ki érdekes fajok, arról nem kételkedem. Ezt bizonyítja a harmatfű (*Drosera*) rokonságából való déleurópai *Aldrovanda vesiculosa*, melyet Pokorny Alajos Füzes-Gyarmat mellett fedezett fel, valamint az *Elatine campylosperma* Seub. is. melyet magam Gyoma, Gyula és Vésztő kiszáradt pocsolyái fenekén találtam s mely a pestmegyei Pilishegy alatt, de Gyula-Varasánd és Boros-Jenő mellett is terem, Arad vármegyében, (*E. triandra* Kit. Add. p. 248. non. Schk.), különben pedig csak Szárdiniáról, Franciaországból ismeretes, de úgy látszik az *Aldro-*

vanda elterjedését tovább is követi Kelet felé (Sarepta! Oroszorsz.).

Az alföldi *Elatine campylosperma* (*E. Hydropiper* var. *pedunculata* Moris) termetére nézve hasonlít az *E. Hydropiper* szárazföldi alakjához* vele a patkó-alakra meggörbült magvára nézve is megegyezik; de a Seubert által kiemelt jegyek tőle jól megkülönböztetik. A gyümölcs nyele nincs akkorára megnyúlva, mint a szárdinai növénynél, közönségesen rövidebb mint a levél, de némelyik hosszabb is. Hogy egy növényfaj szárdinai és magyar-alföldi példánya között kevés eltérés van, azon csodálkozni nem lehet.

Hogy a magyar mocsári növényeket némileg elhanyagolták, bizonyosága részben Seubert idézett munkája is, melyben egy raguzai helyen kívül (*E. macropoda*, melyet Visiani Flora Dalmatiicájából ép úgy kihagyott mint a *Xanthium priscorum*-ot Wallr.), egyetlen más hely sincs említve Magyarországból. Magam az *E. campylosperma*-n kívül csakis az *E. Alsinastrum*-ra nézve említhetek termőhelyet (Pozsony, Récsé Pozsonym., Ungvár, a Városliget mögött (Sadl.!), Pomáz, Gyula, Vésztő, Lugos, Ercsi (Savanyú gyöp), a Drávánál Sellye mellett. Utóbbi helyen, valamint Tiszabeő és Pomázon a *f. terrestris Schimp.* idegen külsejű alak is terem.

BORBÁS VINCZE.

* Lásd Seubert: *Elatinearum monographia*, tab. III., 1, képét.

LEVÉLSZEKRÉNY.

(25.) K. M. úrnak I.-n. Az őszülés folyamatainak *lényege* abban áll, hogy a hajszálak kéregállományának azon festőanyaga, mely a hajaknak különböző színt kölcsönöz, felszívódik, a bélállomány sejtjei pedig elszáradnak s helyüket légbuborékok foglalják el, melyek az őszhaj fénylő ezüstsínét okozzák. Az őszülés *okának* értelmezése fellett meglehetősen homályban vagyunk. Igaz ugyan, hogy agognál, kikenél úgyszólván minden szerv: az agyvelő, az izmok, a csontok, a bőr stb. sorvadásnak indulnak, magyarázatát lelnők a hajsejtek sorvadásának, el-

száradásának is; de a *korai őszülés okát* még csak alig sejtítjük. Úgy látszik, hosszantartó, nyomasztó kedélyi befolyások, gondok vagy rövidebb ideig tartó hevesebb kedélyi megrázkódtatás, mint nagy ijedtség, halálfélelem képesek megőszülést elő idézni vagy siettetni. Foglyok a börtönben néha rövid néhány hónap alatt megőszültek, s ezek rendesen nem oly gazemberek, kiknek becsületérzetét a büntetés nem nyomja, hanem politikai foglyok, kik meggyőződésük szerint ártatlanul szenvednek. Ismeretes egy vadász esete, ki meredek szikla



Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)



A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:



Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).



Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.